

พระวินัยที่พระสงฆ์ไทยละเมิดกันเป็นอาชญา ในขณะนี้

The Monastic Disciplines (Vinaya) Often Violated by Modern Thai Monks

ปฐมพงษ์ โพธิ์ประสิทธิ์นันท์

Pathompong Bodhiprasiddhinand

คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

Faculty of Social Sciences and Humanities, Mahidol University

Corresponding Author, E-mail: bodhiprasiddhinand@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้ เน้นอธิบายพระวินัยที่พระสงฆ์จำนวนมากในประเทศไทยละเมิดกันเป็นอาชญา พระวินัยที่ละเมิดกันเป็นอาชญา นี้ มีทั้งละเมิดข้อห้ามที่ห้ามมิให้เล่นการเมือง, การประจบสอพลอเหล่าคฤหัสถ์, การเรียกรับเพื่อการใช้สอยภายในวัดและเพื่อช่วยประชาชนที่ลำบากอื่นๆ ในสังคม, การจับต้องสตรีเพศอย่างตั้งใจ, การโจมตีนักการเมืองที่ตนไม่ชอบด้วยภาษาที่ไม่สุภาพ, การไร้อำนาจเป็นหลักแหล่ง, การโฆษณาสินค้าให้ฆราวาส เป็นต้น

บทความนี้แบ่งเป็น 3 ตอนคือตอนที่ 1 ว่าด้วยอารัมภบท ตอนที่ 2 อาบัติที่ภิกษุในภิกขุสงฆ์ในประเทศไทยพากันต้องมากที่สุด และตอนที่ 3 ว่าด้วยบทสรุป

คำสำคัญ: อาบัติ, พระสงฆ์ไทย, พระวินัย

Abstract

This paper aims at discussing the monastic disciplines (Vinaya) often violated by current Buddhist monks in Thailand. These include the rules prohibiting them to take part in politics, fawning upon laypeople, raising funds for both their own monasteries and the needy people in Thai society, touching women's physical body deliberately, attacking politicians whom they don't like with impolite words, travelling around without fixed residence, advertising

commercial products for laypeople.

The paper is divided into three parts. First, it deals with an introduction. Second, It explains those often violated offences (Apatti) committed by Thai Buddhist monks. Third, it deals with conclusions.

Keywords: Offences (Apatti), Thai Buddhist monks and Monastic Disciplines (Vinaya)

บทนำ

ปัจจุบันพระสงฆ์ในประเทศไทยต้องอาบัติกันมากเนื่องจากยุคสมัยเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เพราะกระแสไหลบ่าของความเจริญจากประเทศตะวันตกเข้ามาสู่ประเทศไทยมาก อิทธิพลทุนนิยมและบริโภคนิยมไหลบ่าเข้ามาสู่ประเทศไทยในทุกๆ ที่ สังคมไทยสมัยใหม่มีนวัตกรรมใหม่ๆ เกิดขึ้น มีการใช้คอมพิวเตอร์ในการเรียนการสอน มีการโทรศัพท์สมาร์ทโฟนมากขึ้น มีการใช้อินเตอร์เน็ตมากยิ่งขึ้น การใช้สื่อสังคมอย่างเฟสบุ๊ก ไลน์ ทวิตเตอร์กันแพร่หลายมากยิ่งขึ้น วิถีชีวิตผู้คนในสังคมเปลี่ยน หันไปมีลักษณะเสรีนิยม กล่าวคือไม่ค่อยยึดติดกับกฎเกณฑ์ วัฒนธรรมและประเพณีที่เคยมีแต่ก่อนกันมากยิ่งขึ้น

ในสภาพสังคมเช่นนี้ ชีวิตพระสงฆ์ก็มีการเปลี่ยนแปลงและแตกต่างไปจากเดิมมากตามมา พระสงฆ์เองก็ต้องปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัยใหม่ โดยเฉพาะกลุ่มพระสงฆ์ในตัวเมือง (คามวาสี) ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีจำนวนมากกว่ากลุ่มพระสงฆ์ที่พำนักอยู่ในวัดป่า (อรัญญวาสีหรือวนวาสี) ทั้งหลาย พระสงฆ์ในเมืองเหล่านี้ต้องเรียนหนังสือเพื่อความก้าวหน้าในชีวิต ทั้งที่เป็นความก้าวหน้าในเพศบรรพชิต ทั้งที่เป็นความก้าวหน้าในเพศฆราวาส จึงต่างหันมาใช้นวัตกรรมใหม่ๆ ตามกระแสสังคมมากขึ้นเพราะต้องติดต่อสื่อสารกับคนภายนอกอยู่ตลอดเวลา

พร้อมๆ กับที่พระสงฆ์ต้องปรับตัวให้เข้ากับสังคมสมัยใหม่ ก็มีข่าวเกิดขึ้นทางสื่อมวลชนบ่อยครั้งว่าพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนาจำนวนมากในขณะนี้ละเมิดพระธรรมวินัย ต้องอาบัติต่างๆ กันมากยิ่งขึ้น เนื่องจากการปกครองหละหลวม พระอุปชฌาย์ในหลายๆ วัดไม่มีการเข้มงวดกวดขันเมื่อรับคนเข้ามาบวช ทำให้ได้คนที่ไม่พร้อมจะอยู่ในศีลหรือพระวินัยของพระมาอยู่ ว่ากล่าวตักเตือนได้ยาก

แม้จะบวชเสร็จแล้ว หลายๆ วัดก็ปล่อยปละละเลย ไม่มีครูบาอาจารย์คอยอบรมให้เรียนรู้จนครบ 5 ปี เป็นนิสัยมั่วตักกะ ตามหลักพระวินัยก็พากันเดินทางไปอยู่ต่างถิ่นต่างๆ

ไม่มีใครว่ากล่าวตักเตือน พระสงฆ์เหล่านี้ จึงพากันต้องอาบัติต่างๆ กันเป็นประจำและละเมิดพระวินัยกันซึ่งๆ หน้าก็มี เช่น ในหลายๆ วัด เมื่อเข้าไปดู จะเห็นพระภิกษุนั่งดูฟุตบอล ดูละครทางทีวี นั่งดูคอนเสิร์ตและเชียร์มวยทางทีวี ตั้งตู้รับบริจาคแล้วเชิญชวนให้พุทธบริษัทบริจาคเงินเข้าวัด ทำขนมปังขาย ทำนาให้พ่อแม่ ตัดต้นไม้ภายในวัด พุดเถี่ยวสาวตั้งแต่เป็นภิกษุ ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ ภิกษุจำนวนมากทำกันเป็นปกติในหลายๆ วัด โดยไม่เอื้อเฟื้อต่อพระธรรมวินัยกันเลย แคมเจ้าอาวาสวัดยังไม่เข้มงวดกวดขัน และสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติซึ่งมีหน้าที่ประสานให้มีการพิจารณาอิทธิกรณียังทำงานหละหลวมด้วย กรณีล่าสุดที่เกิดขึ้นเป็นข่าวฉาวโฉ่คือกรณีพระมหาสมปอง ตาลปุตโตและพระมหาไพรวัลย์ วรวณฺโณ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์สำคัญคือต้องการเน้นให้เห็นถึงพระวินัย หรืออาบัติบางส่วนที่พระสงฆ์ในสมัยนี้ต้องกันมาก เพื่อชี้ให้พุทธบริษัทซึ่งมีหน้าที่ต้องดูแลรับผิดชอบพระพุทธศาสนาร่วมกันได้มองเห็น เพื่อจะได้หาทางป้องกันและแก้ไขต่อไป ทั้งนี้ ก็เพื่อให้พระพุทธศาสนาตั้งมั่นอยู่ในประเทศไทยได้ยาวนานยิ่งขึ้น บทความนี้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ 1. บทนำ 2. อาบัติที่พระภิกษุในประเทศไทยพากันต้องมาก 3. บทสรุป

อาบัติที่ภิกษุในภิกษุในภิกษุในประเทศไทยพากันต้องเป็นอาจิณ

อาบัติที่ภิกษุในภิกษุในภิกษุในประเทศไทยต้องกันบ่อยๆ มีหลายประเภท น่าจะครบทุกอาบัติ เพียงแต่ว่าบางอาบัติ นานๆ ครั้งถึงจะตกเป็นข่าว อาบัติที่นำมาแสดงข้างล่างนี้เป็นแค่ส่วนน้อยเท่านั้น

พระสงฆ์เล่นการเมือง ต้องอาบัติสังฆาติเสธ (กุลทุสกลิกขาบท)

พระสงฆ์เป็นบรรพชิตผู้ออกบวช ไม่มีเรือน และต้องอยู่ภายใต้รัฐบาลที่ปกครองประเทศ การใดที่ราชการให้อนุโลมตามที่ไม่ขัดด้วยหลักพระธรรมวินัย พระพุทธเจ้าก็ตรัสสอนให้อนุโลมตาม ดังพุทธวจนะว่า อนุชานามิ ภิกขเว ราชา น อนุตติตฺตา (วิ. มหา.4/209/273) ‘ดูกรภิกษุทั้งหลาย เราอนุญาตให้อนุวัตรตามนโยบายรัฐบาล’

คำว่า ราชา น อนุตติตฺตา ผมแปลว่า ‘ให้อนุวัตรตามนโยบายรัฐบาล’ เพื่อให้เหมาะสมแก่บริบทเนื่องจากในสมัยโบราณ บรรดาประเทศทั้งหลายส่วนใหญ่ปกครองด้วยระบอบราชาธิปไตยหรือสมบูรณาญาสิทธิราชย์ เมื่อในปัจจุบัน อำนาจพระราชอาญาโอนมาสู่รัฐบาล นโยบายสงฆ์จึงต้องอนุวัตรตามนโยบายรัฐบาลแทน

ด้วยเหตุนี้ พระสงฆ์จึงต้องอยู่ภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญและกฎหมายลูกต่างๆ นโยบายของรัฐบาล ไม่ว่ารัฐบาลจะออกพระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา คำสั่ง มติคณะรัฐมนตรีใดๆ ออกมาใช้กับประชาชนชาวไทยและไม่ขัดกับวินัยสงฆ์ พระสงฆ์ก็ต้องปฏิบัติ

ตามด้วย

ภิกษุชั้นเวทีปราศรัยทางการเมือง ต้องอาบัติสังฆาติเสส (กุลทุสกลิกขาบท)

บทบาทของพระสงฆ์ในฐานะเป็นผู้ทรงศีลคือให้สติแก่ประชาชนหรือคนไทยทุกคนหรือนักการเมืองทุกคนโดยไม่สังกัดพรรคด้วยกิริยาที่เหมาะสมแก่สมณสาธูป ไม่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับพรรคใดพรรคนั้น หรือยอมตนเป็นเครื่องมือให้กลุ่มคนใดกลุ่มคนหนึ่งใช้เพราะเพศของพระภิกษุคือเพศบรรพชิตซึ่งต้องพิจารณาตัวเองเรื่อยๆ ว่าเป็นเพศที่แตกต่างไปจากคฤหัสถ์แล้ว ตามหลักอภิณหปัจจเวกขณะ 5 (อง.ทสก.24/48/92) ที่ว่า

1) เวณณนิมปิ อชฎุปกโตติ ปพฺพชิตฺเตน อภิณหํ ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ (บรรพชิตควรพิจารณาเรื่อยๆ ว่าเราครองเพศต่างจากคฤหัสถ์แล้ว)

2) ปรปฺปิทฺตํ เม ชีวิกาทิ ปพฺพชิตฺเตน อภิณหํ ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ (บรรพชิตควรพิจารณาเรื่อยๆ ว่าการใช้ชีวิตของเราต้องอาศัยผู้อื่นอยู่)

3) อญฺญํ เม อากบฺโป กรณียติ ปพฺพชิตฺเตน อภิณหํ ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ (บรรพชิตควรพิจารณาเรื่อยๆ ว่ากรณีอื่นที่เพศบรรพชิตอย่างเราควรทำมีอยู่)

4) กจฺจิ นฺ โข เม อตฺตา สีสฺโส น อุปวตฺตติ ปพฺพชิตฺเตน อภิณหํ ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ (บรรพชิตควรพิจารณาเรื่อยๆ ว่าตัวเราเองมีข้อบกพร่องที่พึงตำหนิตียนอะไรโดยศีลอยู่หรือเปล่า)

5) กจฺจิ นฺ โข มํ อนุวิจฺจ วิญญู สพฺรหมจาริ สีสฺโส น อุปวตฺตติ ปพฺพชิตฺเตน อภิณหํ ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ (บรรพชิตควรพิจารณาเรื่อยๆ ว่าเพื่อนพรหมจารีด้วยกันที่เป็นวิญญูชนพิจารณาตัวเราแล้ว ยังตำหนิตียนเราโดยศีลได้อยู่หรือเปล่า)

6) สพฺเพหิ เม ปิเยหิ มนาเปหิ นานาภาโว วินาภาโวติ ปพฺพชิตฺเตน อภิณหํ ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ (บรรพชิตควรพิจารณาเรื่อยๆ ว่าทุกคนล้วนแต่จะต้องพลัดพรากจากของรักของชอบใจไปทั้งหมดด้วยกันทั้งนั้น)

7) กम्मสฺสโกมฺหิ กम्मทายาโท กम्मโยนิ กम्मพณฺธุ กम्मปฏิสฺสโร ยํ กมฺมํ กริสฺสามิ กลฺยาณํ วา ปาปกํ วา ตสฺส ทายาโท ภวิสฺสามิติ ปพฺพชิตฺเตน อภิณหํ ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ (บรรพชิตควรพิจารณาเรื่อยๆ ว่าเรามีกรรมเป็นของตน เป็นทายาทของกรรม มีกรรมเป็นกำเนิด มีกรรมเป็นพวกพ้อง มีกรรมเป็นที่พึ่งอาศัย กระทำสิ่งใดเอาไว้ ไม่ว่าดีหรือชั่ว เราจักเป็นทายาทผู้รับผลกรรมนั้น)

8) กถมฺภุตสฺส เม รตฺตินทิวา วิตฺติปตฺนตฺติติ ปพฺพชิตฺเตน อภิณหํ ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ (บรรพชิตควรพิจารณาเรื่อยๆ ว่า เราใช้เวลากลางคืนกลางวันให้ผ่านไปด้วยการทำอะไรอยู่)

9) กจฺจิ นฺ โข สุญฺญาคาเร อภิรมาเมติ ปพฺพชิตฺเตน อภิณหํ ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ

(บรรพชิตควรพิจารณาเนืองๆ ว่าเรายังยินดียังอยู่ในเรือนว่างหรือเปล่าหนอ)

10) อตฺถิ นุ โข เม อุตฺตริมนุสฺสธมฺมา อลฺมรียญฺณทสฺสนวิเสโส อธิคฺโต โสฬฺหํ ปจฺฉิเม กาเล สพรหมจารีหิ ปญฺโญ น มงฺกุ ภวิสสํมิตี ปพฺพชิตเณ อภินฺทํ ปจฺจเวกขิตพฺพํฯ (บรรพชิตควรพิจารณาเนืองๆ ว่าคุณวิเศษที่เหนือไปกว่ามนุษย์สามัญที่เราบรรลุลแล้ว มีอยู่บ้างหรือไม่ เมื่อเพื่อนพรหมจารีสอบถามในภายหลัง จะได้ไม่เก้อเขิน)

ถ้ามีพระไม่ชอบใจนโยบายรัฐบาล หันไปช่วยพรรคการเมืองบางพรรคเพื่อจะให้หัวหน้าฝ่ายค้านมาเป็นรัฐบาล เชิดชูพรรคการเมืองบางพรรคต่อต้านรัฐบาลซึ่งเป็นอีกพรรค ท่านก็ต้องอาบัติกุลทูสสิกขาบท สังฆาติเสสข้อที่ 13 ซึ่งห้ามมิให้พระภิกษุประจบคฤหัสถ์หรือยอมตนรับใช้คฤหัสถ์ เพราะท่านกำลังทำให้พรรคการเมืองบางพรรคศรัทธาตน เพราะตนเป็นแนวร่วมเคลื่อนไหวโจมตีรัฐบาล ไม่ใช่ศรัทธาเพราะมีคุณธรรมคือศีล สมาธิและปัญญาตามที่พระพุทธเจ้าทรงประสงค์

การประจบสอพลอนักการเมืองที่ตนชอบ ต้องอาบัติสังฆาติเสสที่ 13 ข้อกุลทูสสิกขาบทเพราะประจบสอพลอนักการเมืองฝ่ายที่ตนถ้อยข้างอยู่ดังกล่าวข้างต้น โดยธรรมเนียมของพระวินัยแล้ว มีคำอธิบายว่า ‘อาบัติสังฆาติเสสข้อที่ 10 ถึงข้อที่ 13 คณะสงฆ์ต้องสวดประกาศสมณูภาสน์ครั้งที่ 3 ซึ่งเรียกว่ายาวตติยกาแล้วจึงต้อง’ (คณะกรรมการกองตำรา มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2553, หน้า 26) แต่ในสมัยปัจจุบัน ถ้าตัวแทนคณะสงฆ์ในวัดจะสะดวกใช้วิธีการตักเตือนกันถึง 3 ครั้งแล้วปรับอาบัติ ก็น่าจะได้

ถ้าระหว่างขึ้นปราศรัย พระภิกษุกล่าวกระทบกระทั่งแตกตั้นนักการเมืองพรรคอื่นที่ตนไม่ชอบ พระพุทธเจ้ายังทรงแนะนำให้สงฆ์ลงปฏิสารณียกรรม มีปรากฏในวินัยปิฎก จุลลวรรค เล่ม 6 (วิ.จุลล.6/159/68) ซึ่งมีความว่า

‘คิหิเน อลาภาย ปริสกกติ คิหิเน อนตถาย ปริสกกติ คิหิเน อนาวาสาย ปริสกกติ คิหิเน อโกสติ ปริภาสติ คิหิ คิหิติ เภเทติ อิมหิ โข ภิกฺขเว ปณฺจหฺงเคหิ สมณนาคตสฺส ภิกฺขุโน อากงฺขมาโน สงฺโฆ ปฏิสารณียกมฺมํ เกรยฺย’

‘ภิกษุใดชวนชวายเป็นเพื่อตัดลาภของคฤหัสถ์บางคน (ที่ตนไม่ชอบ), ชวนชวายเพื่อให้คฤหัสถ์บางคนเสียผลประโยชน์, ชวนชวายเพื่อให้คฤหัสถ์บางคนอยู่ไม่ได้, ดำว่าเปรียบเปรยคฤหัสถ์บางคนที่ตนไม่ชอบ, ยุยงให้คฤหัสถ์แตกแยกกัน’

ถ้าเข้ากรณีอย่างนี้ คณะสงฆ์ต้องประกาศทำปฏิสารณียกรรมเพื่อให้พระที่ได้ทำไปดำเนินการขอโทษบรรดาคฤหัสถ์ที่ตนเคยกล่าวรุกรานเสีย

ในสมัยพุทธกาล มีภิกษุรูปหนึ่งชื่อว่าสุธัมมปุตฺตจากาถาถาหรือกระทกแตกตั้น

จิตตคฤหบดี พระพุทธเจ้าจึงทรงแนะนำให้ส่งลงปฏิสารณียกรรม กล่าวคือให้ไปขอโทษคฤหบดีที่ตนเองล่วงเกิน

ถ้าเจ้าอาวาสหรือพระสงฆ์เห็นพระสงฆ์กล่าวถากถางคฤหบดีแล้วไม่ดำเนินการอะไร ท่านก็ถูกฟ้องด้วยข้อหาละเว้นปฏิบัติหน้าที่ ผิดมาตรา 157 เพราะพระสงฆ์อาธิการเป็นเจ้าหน้าที่รัฐตามกฎหมาย และเมื่อท่านมีพฤติกรรมแบบนี้บ่อยๆ เข้า แม้จะรู้พระวินัยดีแต่ไม่เอื้อเพื่อพระวินัย ยังคงปฏิบัติเช่นเดิม คณะสงฆ์สามารถจับสึกได้เพราะละเมิดพระวินัยเป็นอาจิม ตามมาตรา 27 วรรค (2) ของพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.2505 แก้ไขปรับปรุงพ.ศ.2535 ที่ว่า ‘ประพฤติล่วงละเมิดพระธรรมวินัยเป็นอาจิม’ ได้เช่นกัน

สมัยพุทธกาล พระพุทธเจ้าทรงลงโทษพระภิกษุฉัพพัคคีย์ที่ละเมิดพระวินัยข้อนี้ด้วยปัพพชาณียกรรม (วิ.มหา.4/628/428) คือขับออกจากสำนักซึ่งจะเป็นที่รังเกียจของภิกษุสงฆ์อื่นๆ ทั่วไปด้วย

ในสมัยปัจจุบันนี้ เมื่อพระภิกษุที่ถูกขับออกจากวัดแล้ว ไม่เพียงจะอยู่วัดนั้นไม่ได้ ยังอยู่ในท้องที่ซึ่งตนประจบคฤหบดีนั้นไม่ได้ด้วย เช่น อยู่ในหมู่บ้านเดียวกันไม่ได้ อยู่ในถนนเดียวกันไม่ได้ ฯลฯ ต้องอพยพไปที่อื่น หากพระภิกษุประจบสอพลอฆราวาสที่อยู่กรุงเทพมหานคร ก็จะต้องอยู่ในกรุงเทพมหานครอีกไม่ได้

นั่นหมายความว่าพระที่ไปขึ้นเวทีการเมืองเพื่อช่วยพรรคใดพรรคหนึ่งสามารถถูกสงฆ์ซึ่งมีเจ้าอาวาสเป็นประธานลงปัพพชาณียกรรม (ขับออกจากวัด) ได้ เมื่อพระในวัดอื่นๆ รู้เบื้องหน้าเบื้องหลังแล้วไม่ต้อนรับ ท่านหาสำนักอยู่ไม่ได้ ก็ต้องถูกจับสึกตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ 2505 แก้ไขเพิ่มเติม 2535 มาตรา 27 วรรค (3) ที่ว่า ‘ไม่สังกัดอยู่วัดใดวัดหนึ่ง’ และวรรค (4) ‘ไม่มีวัดใดเป็นที่อยู่เป็นหลักแหล่ง’

การช่วยเหลือสังคมสงเคราะห์แต่พระต้องอาบัติอื่นๆ ตามมามาก

ปัญหาของพระสงฆ์ในปัจจุบันก็คือต้องการสงเคราะห์ หรือช่วยเหลือชาวบ้านที่ประสบปัญหาจากภัยพิบัติต่างๆ เช่น ปัญหาน้ำท่วม ปัญหาโรคระบาด ปัญหาโรคเอดส์ แม้ว่าจะมีเจตนาดี กล่าวคือมีเมตตาธรรมหรือกรุณาธรรมนำหน้า แต่ในทางปฏิบัติแล้ว มีหลายท่านลงมือกระทำ โดยไม่คำนึงถึงพระวินัย ทำให้ต้องอาบัติหลายอย่างตามมา

ยกตัวอย่างเช่นการเปิดบัญชีธนาคารเองแล้วทำการเรียไกรจากฆราวาสทั่วไป, การยอมตนเข้าไปรับใช้คฤหบดีเพื่อช่วยเหลือเขา ทำให้ต้องอาบัติกุลทูสกุสิกขาบท หรือแม้กระทั่งการมอบวัสดุสิ่งของช่วยเหลือประชาชนแก่มาตุคามซึ่งเป็นวัตถุอนามาส ด้วยมือตนเอง เป็นต้น

โดยปรกติ ภิกษุทำการเรียไกรชาวบ้านไม่ได้ ถ้าเป็นการเรียไกรเพื่อขอเงินทอง แม้

จะไปช่วยคนตกทุกข์ได้ยากก็มีสิกขาบทหลายข้อควบคุมอยู่ เช่น ต้องอาบัตินิสสัคคียปาจิตติย็ ขัอรูปีสิกขาบท (รับเงินทอง) และต้องอาบัตินิสสัคคียปาจิตติย็ ขัอัญญาตกวิญญัตติ สิกขาบท (ขอจากผู้ไม่ใช่ญาติไม่ใช่ปวราณา) เช่น กรณีพระอุปัชฌาย์บุตร เคยออกปาก ขอจีวรจากบุตรเศรษฐี เป็นต้น

สิ่งที่พบเห็นบ่อยๆ ก็คือภิกษุมอบพัสดุผ่านมือฆราวาสที่เป็นผู้หญิงซึ่งเป็นวัตถุอนามาส ถ้าภิกษุจับต้องเพราะรู้สึกชอบพอขึ้นมาชั่วขณะจิตและรู้สึกกำหนดตามมา ต้องอาบัติสังฆาติเสส ตามนัยพระบาลี (วิมหา.1/377/253) ที่ว่า โย ปน ภิกขุ โอติณโณ วิปริณเตน จิตเตน มาตุคามเณ สหธิ ภายสสัคคํ สมาปชเชยย หตถคาหํ วา เวณิกาหํ วา อณฺญตรสส วา อณฺญตรสส วา องคสส ปรามสนํ สงฆาติเสโส แปลว่า ‘อนึ่ง ภิกษุรูปใดมีจิตกำหนด (มีราคะครอบงำ) จับต้องกายมาตุคาม ไม่ว่าจะจับที่มีมือก็ดี ซ่องผมก็ดี การจับต้องอวัยวะอื่นๆ อย่างใดอย่างหนึ่งก็ดีด้วยจิตกำหนด ต้องอาบัติสังฆาติเสส’

ถ้าจับต้องกายหญิงแล้วไม่แน่ใจเป็นแต่สงสัย ต้องอาบัติอุลลัจจัยเป็นของเนื่องด้วยกาย หมายความว่าไม่ได้จับด้วยกายโดยตรงแต่จับผ่านวัตถุหรือของเนื่องด้วยกาย เช่น ยื่นข้าวสารให้ต้องอาบัติอุลลัจจัย ตามนัยคัมภีร์สมันตปาสาทิกา (สมนตปาสาทิกา นาม วินยฎฐกถา, พุติโย ภาโค, มหาวีรวงศ์ฉนนา, 2525: 27) ที่บอกว่า สเจ โส ตํ ภายปฏีพทเธวตเถ วา ปุปฺเพ วา คนหาติ สพเพสํ คนนาย ฤลลจฺเจย อาปชฺชติ (ถ้าภิกษุจับผู้หญิงที่ผ้าหรือดอกไม้ที่เป็นของเนื่องด้วยกายย่อมต้องอาบัติอุลลัจจัยมากตัวตามจำนวนแห่งหญิงทั้งหมด) และอีกแห่ง (สมนตปาสาทิกา นาม วินยฎฐกถา, พุติโย ภาโค, มหาวีรวงศ์ฉนนา, 2525: 27) ที่บอกว่า สเจ ปน โสปิ ตํ ภายปฏีพทเธยว คนหาติ ตสฺสา วเสน ฤลลจฺเจย อาปชฺชติ อิตราสํ คนนาย อนนตรนเยเนว ทุกฺกฏานิ (ถ้าแม้ว่าภิกษุนั้น จับเฉพาะของที่เนื่องด้วยกายหญิงเท่านั้น [ด้วยจิตกำหนด] ต้องอาบัติอุลลัจจัย ต้องทุกกฎหลายตัว [หากไม่มีจิตกำหนด] ตามจำนวนผู้หญิงนอกนั้น)

ด้วยเหตุนี้ การมอบพัสดุสิ่งของเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่ประสบทุกข์ภัยต่างๆ ถ้าจะให้พ้นจากอาบัติ ภิกษุสงฆ์จึงควรระวังกำกับดูแลอยู่เบื้องหลัง ไม่ควรออกหน้าเรียไร ควรแต่งตั้งคณะทำงานในรูปกรรมการ แล้วกำหนดหน้าที่ให้บรรดาฆราวาสในชุมชนหรือเจ้าหน้าที่รัฐท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมและแจกจ่ายพัสดุสิ่งของ แก่ประชาชนที่ประสบภัยแทน

ภิกษุสงฆ์ฝ่ายมหายานอาจจะไม่คำนึงถึงพระวินัยในข้อนี้นักเพราะเน้นเมตตาธรรมเป็นตัวตั้ง ไม่ได้เคร่งในเรื่องพระวินัย แต่พระภิกษุฝ่ายเถรวาทแม้ว่าจะมีธรรมหรือเมตตาธรรม คิดช่วยเหลือผู้อื่น แต่ก็ควรใส่ใจถึงพระวินัยบัญญัติด้วยเสมอว่าสิ่งที่ทำนั้นขัดพระวินัยข้อใดหรือไม่ เพราะการช่วยเหลือประชาชนต่างๆ ของพระสงฆ์ต้องอยู่

ในรอบพระวินัยเสมอ

การดำเนินการเรียไรต่างๆ ภายในวัด ด้วยวิธีการเปิดบัญชีธนาคารและดำเนินการเบิก-จ่ายเอง รวมทั้งการประชาสัมพันธ์เพื่อให้เกิดการบริจาคต่างๆ จึงควรเป็นหน้าที่กบปียการกหรือไวยาวัจกรในรูปคณะ กรรมการ พระสงฆ์ต้องไม่เปิดบัญชีเองโดยใช้ชื่อตัวเอง เพราะจะทำให้เกิดครหาเรื่องความโปร่งใส เจ้าหน้าที่บ้านเมืองอาจต้องเข้ามาตรวจสอบรายรับ-รายจ่าย ซึ่งไม่เพียงแต่จะต้องอาบัตินิสัคคียปาจิตตีย์ ข้ออุปัฏฐากขาบทและอุปัฏฐากสังฆาติกขาบท ยังอาจเสี่ยงต่อคดีอาญาตามมาหากไม่มีความโปร่งใสด้วย ถ้าจะฝากเงินในธนาคารเพื่อประโยชน์ตนเองก็ควรให้กบปียการกหรือไวยาวัจกรดำเนินการให้

ภิกษุที่จะตั้งตู้บริจาคก็เช่นเดียวกัน กิจเหล่านี้ เป็นหน้าที่ของกบปียการกหรือไวยาวัจกรหรืออุปัฏฐากในวัดจะต้องรู้กัน เพราะมีค่าน้ำ ค่าไฟและค่าบำรุงรักษาสถานที่อื่นๆ ควรให้คนเหล่านี้ดำเนินการให้ทั้งหมด ไม่ควรให้ภิกษุสามเณรไปยุ่งเกี่ยว

ภิกษุไร้สังกัดที่อยู่เป็นหลักแหล่ง

ถ้าภิกษุไปก่อกรรมซึ่งผิดพระวินัย แล้วถูกขับออกจากวัดเพราะเข้าไปเกี่ยวข้องทางการเมือง ยังมีพระ ภิกษุที่เป็นเพื่อนกันในวัดอื่นๆ ให้ที่พักพิงอยู่วัดใดวัดหนึ่งได้ แต่ก็ยังทำพฤติกรรมเดิม กล่าวคือไปพบปะกลุ่มการเมืองเพื่อให้กำลังใจอีกฝ่ายโจมตีรัฐบาล ภิกษุรูปนั้นต้องอาบัติสังฆาติเสส ข้อกุลทูลสิกขาบทซ้ำซาก คณะสงฆ์สามารถสั่งให้จับพระรูปนั้นสึกด้วยพรบ.คณะสงฆ์ฉบับเดิม มาตราที่ 27 วรรค (2) ‘ประพตีสว่างละเมิดพระธรรมวินัยเป็นอาจณ’ได้

ภิกษุที่ละเมิดพระธรรมวินัยบ่อยๆ เช่น เข้าไปก้าวก่ายการเมือง เชิดชูพรรคใดพรรคหนึ่ง หรือนักการเมืองกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง หรือละเมิดสิกขาบทอื่นๆ แม้จะเล็กน้อย เมื่อมีพระวินัยว่าที่รู้พระวินัยกว่าได้รับมอบหมายจากฝ่ายปกครองให้ตักเตือน 3 ครั้ง (อาจเทียบเท่ากับสวดสมณุสาสน์ 3 ครั้ง) แล้วไม่ทำตาม ยังดื้อแพ่งอยู่ ไม่เพียงแต่ต้องอาบัติกุลทูลสิกขาบท ซึ่งเป็นสังฆาติเสส ข้อ 13 เป็นอาจณ ยังต้องอาบัติสังฆาติเสส ข้ออุปัฏฐากสิกขาบทที่ 12 ซึ่งเป็นสิกขาบทที่ว่าด้วยภิกษุหวัถหรือสอนยากอีกกระทง

เพราะเหตุที่ต้องอาบัติต่างๆ หลายข้อ จึงสามารถถูกจับสึกด้วยพรบ.คณะสงฆ์ฉบับเดิม มาตราที่ 27 วรรค (2) ‘ประพตีสว่างละเมิดพระธรรมวินัยเป็นอาจณ’ ได้เช่นกัน

ภิกษุโฆษณาสินค้าให้ชาวบ้าน ต้องอาบัติสังฆาติเสส (กุลทูลสิกขาบท)

ปรากฏเป็นข่าวตามหน้าหนังสือพิมพ์อย่างแพร่หลายว่าภิกษุหลายรูปโฆษณาสินค้าให้ชาวบ้าน การโฆษณาสินค้าของท่านนี้ ทำให้ต้องอาบัติสังฆาติเสส ข้อกุลทูลสิกขาบทเพราะยอมตนให้คนหวัถใช้สอย

โดยธรรมเนียมปฏิบัติ อาบัตินี้ คณะสงฆ์ในวัดต้องสวดสมณภาสน์ 3 ครั้งจบจึงจะเป็นอาบัติ จึงเรียกอาบัตินี้ว่าเป็นประเพณีอาบัตินี้ แต่ถ้าวัดพระสังฆาธิการหรือเจ้าอาวาสวัดยุคนั้นไม่ดำเนินการประชุมสงฆ์พิจารณาสวดสมณภาสน์ ปล่อยกเอาไว้ นอกจากเข้าข่ายปกปิดอาบัติชั่วหยาบของสหธรรมิกแล้ว ยังเข้าข่ายละเว้นปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา 157 สามารถดำเนินคดีเจ้าอาวาสที่ละเลยปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเจ้าหน้าที่รัฐได้ เพราะเจ้าอาวาสเป็นพนักงานของรัฐตามประมวลกฎหมายอาญา

ต่อมา เมื่อสงฆ์ในวัดดำเนินการสวดสมณภาสน์ครบ 3 ครั้ง ปรับท่านด้วยอาบัติสังฆาทิเสส ถ้าอยากเป็นพระปรกัตตะหรือกลับมาปรกติ ท่านต้องสารภาพผิดต่อสงฆ์และอยู่ปริวาสกรรมตามหลักพระวินัยครบจำนวนวันที่ปกปิดเอาไว้ จึงจะได้รับมอบหมายให้ประพฤติมานัต แล้วสงฆ์วิสติตวรคสวดอัphanให้กลับมาเป็นพระปรกติเช่นเดิมได้

1.6 ภาษีใช้จ่ายเงินทองและเรียกรไ้ตามสื่อโซเซียลมีเดียต่างๆ

การจับเงินจับทองรวมทั้งการใช้เงินทองจับจ่ายใช้สอยซื้อของเป็นข้อห้ามของพระสงฆ์ตามพุทธบัญญัติ กล่าวคือต้องอาบัตินิสสัคคียปาจิตตยัม ขอรูปีสิกขาบทและรูปียสังโฆหารสิกขาบท แม้ว่าปัจจุบันนี้ จะมีภาษีในหลายๆ วัดจับจ่ายใช้เงินทองเป็นเรื่องปรกติ แต่ก็ยังมีภาษีสามเณรอีกมากไม่ได้จับจ่ายใช้สอยเงินทองเลย เพราะมีการบริหารจัดการภายในวัดที่ดี หากภาษีต้องการเจริญสมณธรรม มุ่งไปสู่สมาธิและวิปัสสนาในกาลข้างหน้า จะต้องพยายามรักษาศีลอย่างเคร่งครัด

ทั้งนี้ การที่ภาษีเรียกรไ้เงินตาม FB ต่างๆ ไปถึงประชาชนทั่วไปที่ไม่ใช่ญาติ ไม่ใช่ปวารณา จึงเข้าข่ายอาบัติหลายอย่างที่ปรากฏในพระไตรปิฎก พระพุทธเจ้าตรัสห้ามมิให้เอ่ยปากขอแก่ผู้ไม่ใช่ญาติ ไม่ใช่ปวารณา ดังปรากฏในบริบทต่างๆ ในพระไตรปิฎก เช่น:-

1.ในนิสสัคคียปาจิตตยัม มีบัญญัติเอาไว้ (วิ.มหา.2/53-54/36-38) ว่า โย ปณิกขุ อญญาตัง คหปตี วา คหปตานี วา จีวร วิณญาเปตวา นิสสัคคีย ปาจิตตยัม (อนึ่ง ภาษีได้ออกปากขोजีวรต่อคหปตีหรือคหปตานีที่ไม่ใช่ญาติของตน ต้องอาบัตินิสสัคคียปาจิตตยัม) ต่อมา ทรงอนุญาตให้ขอได้ถ้าจีวรขาดหรือเสียหาย ไม่มีอะไรจะนุ่ง (ตถถายัม สมโย อจฉินน จีวโร วา โหติ ภาษี นญฺจจีวโร วา อยิ ตถถ สมโย) แต่ท่านจะต้องไม่มีอะไรนุ่งจริงๆ และขอเฉพาะที่จำเป็นเท่านั้นด้วย

2.ในเสขียัตตร โภชนปฏิสังยุตต์ (วิ.มหา.2/837/548) ว่า โย อนาทรียัม ปฏิจจสุปปี วา โอนน วา อคิลานอ ตตตโน อตถาย วิณญาเปตวา ภุณฺขติ อาปตติ ทุกกฺกสฺส (ภาษีอาศัยความไม่เอื้อเพื่อ ไม่เป็นไข้แต่ไปขอข้าวหรือแกงจากชาวบ้านเพื่อประโยชน์ตนมาฉัน ต้องอาบัติทุกกฏ)

ฉะนั้น เงินทองที่ได้มาจากการเรียไรและจับจ่ายใช้สอยทั้งหมด ต้องสละทิ้งโดยไม่มีเยื่อใยหรืออาจจะยกให้สงฆ์โดยที่ตนไม่มีส่วนร่วมในการใช้สอยสิ่งที่จะพึงจัดหาจากเงินที่ใช้สอยไปนั้นจึงจะปลงอาบัตินิสสัคคียปาจิตตีย์ สิกขาบทนี้ตก วิธีแก้ไขคือเมื่อจำเป็นต้องเรียไร ควรให้กับปัยการกรหรือไวยาวัจกรไปพิจารณาทำกันเอง ไม่ใช่ลงมือทำด้วยตนเอง

ภิกษุเปิดช่องอุทูป อธิบายธรรมเพื่อหาเงินทอง (ต้องอาบัติหลายกระทง)

พระพุทธเจ้าทรงวางหลักการสำหรับพระธรรมกถึกที่จะแสดงธรรมแก่ชาวบ้านเอาไว้ 5 อย่าง ในพระไตรปิฎก อังคุตตรนิกาย (อง.ปญจก. 22/159/206) ดังนี้:-

1) อนุพุทฺธิกถิ กถาสามีติ ปเรสํ ธมฺโม เทเสตฺพุโป (ธรรมที่จะแสดงแก่คนอื่น ๆ ต้องตั้งใจว่าจักแสดงไปตามลำดับ)

2) ปริยายทสฺสาวิ กถิ กถาสามีติ ปเรสํ ธมฺโม เทเสตฺพุโป (ธรรมที่จะแสดงแก่คนอื่น ๆ ต้องตั้งใจว่าจะแสดงให้เข้าใจอย่างตรงไปตรงมาอย่างมีเหตุผล)

3) อนุทฺยตํ ปฏฺิจจ กถิ กถาสามีติ ปเรสํ ธมฺโม เทเสตฺพุโป (ธรรมที่จะแสดงแก่คนอื่น ๆ ต้องตั้งใจว่าจะแสดงด้วยความเมตตาอนุเคราะห์ กล่าวคือประสงค์จะช่วยเหลือให้พ้นทุกข์)

4) น อามิสฺนตโร กถิ กถาสามีติ ปเรสํ ธมฺโม เทเสตฺพุโป (ธรรมที่จะแสดงแก่คนอื่น ๆ ต้องตั้งใจว่าจะแสดงโดยไม่เห็นแก่อามิสใดๆ)

5) อุตฺตทานญจ ปฺรณญ อนุปฺพหจฺจ กถิ กถาสามีติ ปเรสํ ธมฺโม เทเสตฺพุโป (ธรรมที่จะแสดงแก่คนอื่น ๆ ต้องตั้งใจว่าจะแสดงไม่กระทบตนหรือกระทบใครๆ อื่น)

การที่ภิกษุเปิดช่องอุทูปด้วยตนเอง แล้วแสดงธรรมเพื่อหวังเงินรายได้จากจำนวนคนที่เข้าชมช่องอุทูปของตนจึงขัดกับหลักการข้อที่ 4 และการที่พระพุทธกระทบผู้อื่นก็ไม่ใช่เป็นการแสดงธรรมตามหลักพระพุทธ ศาสนาเพราะขัดกับข้อที่ 5 ที่พระพุทธเจ้าตรัสเอาไว้

การหันมาเปิดช่องอุทูปเพื่อหาเงินของภิกษุสามเณรในปัจจุบันยังเข้าข่าย ‘อนสนา’ (การแสวงหาที่ไม่เหมาะสมกับเพศภาวะของผู้เป็นบรรพชิต) ซึ่งเป็นพฤติกรรมนอกกริยา (อุปปกิริยา) ที่พระภิกษุไม่พึงทำได้

อุปปกิริยานี้พระพุทธเจ้าตรัสไว้ 3 อย่าง (สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส, วินัยมุข เล่ม 2 หลักสูตรนักรธรรมชั้นโท, หน้า 114-127) คือ ก.อนาจาร หมายถึงการวางตัวไม่เหมาะสมต่อความเป็นภิกษุ ผู้ดำรงเพศเป็นบรรพชิต ข.ปาปสมาจาร หมายถึงคลุกคลีด้วยคฤหัสถ์จนยอมตนไปอาสารับใช้หรือประจบสอพลอให้เขานับถือ ค.อนสนา หาเลี้ยงชีพที่ไม่เหมาะสมกับสมณเพศ

ถ้าภิกษุได้เงินจากการทำบุญจากยอดโลศประจำ เป็นรายได้ที่ทำให้ท่านมุนานะ ทำคิลิปป่อยๆ ก็แปลว่าท่านแสวงหาเงินด้วย **อนสนาวิธี** ซึ่งเป็นอาชีพที่ไม่บริสุทธิ์ เป็นมิจฉาอาชีพหรือเลี้ยงชีวิตผิดทางเพราะไม่เหมาะสมแก่เพศบรรพชิต จัดเป็นพระอลัชชีตามพระวินัยได้

พระวินัยปิฎก (วิ.ปริวาร.8/1070/) อธิบายความหมายของ ‘พระอลัชชี’ เอาไว้ว่าหมายถึงพระที่ 1.รู้อยู่แต่ขึ้นทำ 2.ปกปิดอาบัติ 3.ลู่อ่านาจอคติ ไม่ยึดหลักพระวินัยอย่างตรงไปตรงมา (สณฺจิจจ อาปตฺตี อาปชฺชติ อาปตฺตี ปรีคุหฺติ อคฺติคฺมนณฺจ คจฺฉนฺติ เอทิสฺส จุจฺจติ อลชฺชปัคฺคโล)

การเบียดูญูปเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ตนเองเข้าข่ายเป็นอนสนา เป็นการทำมาหากินที่ไม่ชอบกับวิสัยบรรพชิต ผิดวิสัยสมณะ ต้องอาบัติทุกกฏ แม้ว่าอาบัตินี้จะเบา แต่ถ้ากระทำการล่วงละเมิดอยู่ซ้ำซากเป็นเวลาหลายปีแล้ว แสดงว่าไม่เอื้อเฟื้อต่อพระวินัย ไม่สนใจปฏิบัติตามหลักพระวินัยที่ตนเป็นพระควรปฏิบัติตาม จึงสามารถถูกจับจับสึกตามมาตรา 27 วรรค (2) ‘ประพตีสลวงละเมิดพระธรรมวินัยเป็นอาจิม’ ได้เช่นกัน

ในการทำบุญเพื่อหาเงินเป็นรายได้เข้าตัวเอง ภิกษุที่ทำการจับจ่ายใช้สอยเงินที่หามาได้ ท่านจึงต้องอาบัตินิสสัคคียปาจิตติย ข้ออุปัฏฐากขาบท นิสสัคคียปาจิตติยข้อที่ 8 (วิ.มหา.2/105/90) ที่ว่า โย ปน ภิกขุ ชาตฺรุปรชฺชํ อุกฺคณฺเหยฺย วา อุกฺคณฺหาเปยฺย วา อุปนิกฺขิตฺตํ วา สาทิเยยฺย นิสสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ (ภิกษุใด รับกัฏฐให้รับกัฏฐซึ่งทองและเงินหรือยืนตีทองเงินอันเขาเก็บไว้ก็ดี เป็นนิสสัคคียปาจิตติย) ท่านต้องสละเงินที่ได้มาจากการประกอบอาชีพที่ไม่เหมาะสมนี้ทั้งหมดจึงจะปลดอาบัติตก กลับมาเป็นภิกษุตามปรกติได้

ถ้าท่านใช้เงินที่ได้นั้น ไปซื้อสินค้าต่างๆ ด้วยตนเองโดยไม่มีกับปียการกหรือไวยาวัจกร ท่านก็ต้องอาบัตินิสสัคคียปาจิตติยข้อที่ 9 (ภิกษุใด ถึงความแลกเปลี่ยนด้วยรูปียะมีประการต่างๆ เป็นนิสสัคคียปาจิตติย) ข้ออุปัฏฐากขาบทอีกกระทง ตามพระบาลี (วิ.มหา.2/109/74) ว่า โย ปน ภิกขุ นานปฺปการํ รูปียสํโวรํ สmapชฺชเยยฺย นิสสคฺคิยํ ปาจิตฺติยํ (ภิกษุรูปใดใช้รูปียะแลกเปลี่ยนสินค้าประการต่างๆ ต้องอาบัตินิสสัคคียปาจิตติย)

ภิกษุที่หาเงินด้วยวิธีทำบุญเพื่อเป็นรายได้ถือว่าเป็นอลัชชีเพราะตนรู้ว่าการทำช่งบุญก็เพื่อเป็นช่องทางในการหารายได้และเป็นอาบัติ ซึ่งไม่เหมาะสมแก่สมณสาธูปแต่ก็ยังขึ้นทำ

การใช้เงินที่ได้มาด้วยวิธีที่ขัดต่อสมณสาธูปนี้จัดเป็น ‘อลัชชีบริโศก’ (การใช้สอยแบบคนไร้ยางอาย) ถ้าภิกษุรูปอื่นๆ ในวัดเดียวกันมาร่วมดื่มมีชื่อเสียงจากการใช้บุญหาเงิน และร่วมใช้เงินหรือสินค้าที่ได้จากเงินที่มาจากการทำบุญก็เป็น อลัชชีบริโศก เช่นเดียวกัน

การดำรงชีพของภิกษุ พระพุทธเจ้าตรัสเอาไว้ (ดู วิสุทธมคคสส นาม ปกรณวิเสสสส ปฐโม ภาค, 2548, 59) เป็นหลักการว่าให้ใช้หลักอาชีวนปาริสุทธิศีล 4 กล่าวคือ:-

1) ปาติโมกขสังวรศีล ศีลคือการสำรวมระวังในพระปาติโมกข์ ซึ่งนั่นหมายถึงว่า จะต้องรักษาศีล 227 ข้อให้เคร่งครัด

2) อินทริยสังวรศีล คือการสำรวมตา หู จมูก ลิ้น กายและใจเมื่อตาเห็นรูป หู ฟังเสียง จมูกดมกลิ่น ลิ้นลิ้มรส กายได้สัมผัสกับสิ่งมากระทบภายนอกและใจรู้อารมณ์ต่างๆ

3) อาชีวนปาริสุทธิศีล คือการเลี้ยงชีวิตโดยชอบ ไม่ใช่เล่ห์เหลี่ยมหลอกลวงสักการะการเทศน์เพื่อแสวงหาเงินทองขัดกับหลักการข้อนี้

4) ปัจจยปัจจเวกขณศีล คือการพิจารณาเสียก่อนบริโภคปัจจัย 4

ด้วยเหตุนี้ ภิกษุรูปเดียวที่เป็นอลัชชี ประกอบอาชีพที่ขัดต่อสมณวิสัย ไม่ได้ปฏิบัติตามหลักอาชีวนปาริสุทธิศีล 4 จึงสามารถทำให้ภิกษุอื่นๆ ในวัดเป็นร้อยเป็นอลัชชีได้ ตามคำอธิบายพระพุทธโฆสะในสมันตปาสาทิกา อรรถกถาพระวินัยเล่ม 2 (สมันตปาสาทิกา, ทุติโย ภาค, มหาวิภังคคณณนา, 2552: 231) ที่ว่า เอว โเอกปิ อลชชี อลชชีสตีปิ กโรติ (ภิกษุผู้เป็นอลัชชีแม้เพียงรูปเดียว ก็ทำให้ภิกษุอื่นๆ เป็นอลัชชีได้ตั้งร้อยเพราะเหตุนี้)

ถ้าภิกษุสำนึกว่าตนใช้เงินทองจากอนเสนาวีธี ต้องอาบัตินิสสัคคียปาจิตตีย์ เข้าแล้วและต้องการให้หลุดออกจากอาบัตินิสสัคคียปาจิตตีย์ข้อนี้ ท่านต้องสละเงินที่ได้มาทั้งหมดโดยไมยตีว่าจะมีส่วนกลับมาใช้ได้อีกจึงจะปลงอาบัตินิสสัคคียปาจิตตีย์ข้อนี้ตกตามหลักพระวินัย แต่ว่าจะต้องไม่แสดงพฤติกรรมเหมือนเดิมอีก แม้สละแก่เครือญาติเพื่อหวังจะได้ใช้ทีหลังก็ไม่ได้ ทางที่ดีคือสละแก่สงฆ์หรือสาธารณกุศลโดยที่ตนไม่มีส่วนร่วมใช้ จะเหมาะสมกว่า

ถ้าไม่ยอมสละ ทำตามเงื่อนไขพระวินัย แคมต้องอาบัตินิสสัคคียปาจิตตีย์ข้อนี้บ่อยๆ ซ้ำๆ ซากๆ แต่ไม่เคยแสดงอาบัติหรือรับสารภาพเพราะไม่เคารพพระวินัยบัญญัติที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติ ภิกษุรูปนั้นก็สามารรถถูกคณะสงฆ์จับสึกได้เพราะต้องอาบัติสังฆาติเสส ข้อที่ 12 ข้อทุพพลสิกขาบทซ้ำซาก และละเมิดพระวินัยเป็นอาจिन ตามมาตรา 27 วรรค (2) ‘ประพตีสว่างละเมิดพระธรรมวินัยเป็นอาจिन’ ได้เช่นกัน

ภิกษุไม่ใช่สมณโวรากับคฤหัสถ์

ในขณะนี้ มีภิกษุสามเณรจำนวนมากเมื่อสนทนากับคฤหัสถ์ ชอบใช้คำว่า ‘ครับ’ หรือ ‘ครับผม’ กับบรรดาคฤหัสถ์ซึ่งไม่ใช่บรรพชิต แทนที่จะใช้คำว่า ‘อาตมา’ หรือ ‘เจริญพร’ เพราะคิดว่าการใช้คำเหล่านี้จะทำให้ฆราวาสที่ตนสนทนาด้วยพอใจตนมากยิ่งขึ้น เท่ากับลดตนมาทัดเทียมกับคฤหัสถ์โดยใช้คิโวรหารอย่างคฤหัสถ์ สามารถต้องอาบัติได้

2 อย่างคือ 1.ถ้าต้องการยอมทำตัวต่ำ พุดเพื่อเป็นการประจบสอพลอคุณุหุสัถ์ เข้าข่ายกุศทุสกสิกขาบท สิกขาบทที่ 13 ของอาบัติสังฆาทิเสส 2.ถ้าภิกษุเจตนามีเจตนาล้อเลียน พุดจาให้ผู้อื่นได้รับความเสียหาย ต้องอาบัติทุพภาษิต

การโลฟัสต แสดงอาการไม่สำรวม

การโลฟัสตด้วยอาการไม่สำรวมขัดหลักสมณสาธูปต้องอาบัติทุกกฏ ข้ออุชชัคคิกสิกขาบท 2 ข้อไม่ว่าในอิริยาบถไปหรืออิริยาบถนั่ง

‘น อุชชัคคิกาย อนตรมเร คนตพพัฯ โย อนาทรียั ปฏิจจ มหาหสิตฺ หสนโต อนตรมเร คจฉติ, อาปตติ ทุกกฏสส’ (วิ.มหา.2/810/536) ‘ภิกษุไม่พึงหัวเราะด้วยเสียงอันดังเมื่อไปในบ้าน ภิกษุใด ไม่เอื้อเพื่อพระวินัยข้อนี้ หัวเราะส่งเสียงอันดังเมื่ออยู่ในบ้าน ต้องอาบัติทุกกฏ’

‘น อุชชัคคิกาย อนตรมเร นิสิตพพัฯ โย อนาทรียั ปฏิจจ มหาหสิตฺ หสนโต อนตรมเร นิสิตติ, อาปตติ ทุกกฏสส’ (วิ.มหา.2/811/536) ‘ภิกษุไม่พึงหัวเราะด้วยเสียงอันดังเมื่อนั่งในบ้าน ภิกษุใด ไม่เอื้อเพื่อพระวินัยข้อนี้ หัวเราะส่งเสียงอันดังเมื่ออยู่ในบ้าน ต้องอาบัติทุกกฏ’

คำว่า ‘ไปในบ้าน’ หรือ ‘นั่งในบ้าน’ ก็ดีในภาษาพระวินัยในที่นี้ ตรงกันข้ามกับอยู่ในวัด หมายถึงเมื่อไปอยู่ต่อหน้าชุมชนสาธารณะซึ่งหากภิกษุไปหัวเราะส่งเสียงดัง ถือว่าเป็นอาการไม่สำรวม การเปิดโลฟัสตก็คือการอยู่ต่อหน้าสาธารณชนนั่นเอง

อาบัติทุกกฏแม้จะเป็นอาบัติเล็กน้อย แต่ทว่าก็แสดงว่าไม่เอื้อเพื่อต่อพระวินัย เท่ากับลบหลู่พุทธบัญญัติ นอกจากนั้น ถ้ามีภิกษุผู้เป็นพระวินัยวาทีเข้ามาแนะนำตักเตือนหลายๆ ครั้ง (ไม่น้อยกว่า 3 ครั้ง) ยังต้องอาบัติสังฆาทิเสส ข้อทุพพจสิกขาบทที่ 12 อีกด้วย เมื่อท่านมีพฤติกรรมแบบนี้บ่อยๆ เข้า คณะสงฆ์สามารถจับสึกได้เพราะละเมิดพระวินัยเป็นอาจिन ตามมาตรา 27 วรรค (2) ของพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.2505 แก้ไขปรับปรุง พ.ศ.2535 ที่ว่า ‘ประพฤตล่วงละเมิดพระธรรมวินัยเป็นอาจिन’ ได้เช่นกัน

ใช้ Social Media (ช่องทางการสื่อสารทางสังคม) ด้วยอาการที่ไม่สมควร

โดยปรกติธรรม สื่อโซเชียลมีเดีย เช่น FB Line Instagram หรือ Twitter เป็นเรื่องใหม่สำหรับพระสงฆ์ เช่นเดียวกับการนั่งรถยนต์ การใช้คอมพิวเตอร์ การใช้ไมโครโฟน การขึ้นเครื่องบิน การใช้โทรศัพท์มือถือ ฯลฯ หากถามว่าเหมาะสมหรือไม่? ก็ต้องใช้หลักมหาปเทศ 4 เป็นแนวทางในการตอบและสรุปว่าแล้วแต่ว่าเนื้อหาสาระ (Content) ว่าต้องการใช้สิ่งเหล่านี้เพื่ออะไร ถ้าใช้เพื่อการบันเทิงเพื่อการสังฆมกองอาสวกิเลสก็ต้องอาบัติอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง แต่ถ้าใช้เพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาหรือเพื่อเป็นเครื่องมือติดต่อกัน

สังฆกิจสังฆกรรมต่างๆ ก็ไม่เป็นอาบัติ

ยกตัวอย่างเช่น พระภิกษุที่ใช้ FB หรือ Line แล้วไปกดชอบ (กด like) เพลงบ้าง หญิงสาวที่สวยที่มีคนโพสต์หรือเพื่อนเป็นสตรีเพศ เมื่อเขาโพสต์ภาพแต่งตัวสวยๆ แล้วก็กดชอบบ้าง รวมทั้งโพสต์ข้อความที่ไม่เหมาะสมแก่สมณเพศโดยการใช้สัพพนามตนเองว่าผม, คุณ, ครับ เป็นต้นและอื่นๆ อีกเช่น ดูหนังดูละคร ดูฟุตบอล การชกมวย ที่เห็นทาง FB และ Line ล้วนแต่เป็นอาบัติทุกกฎทั้งสิ้น

เพราะฉะนั้น ภิกษุที่เล่นสื่อโซเชียลมีเดียเป็นประจำจึงสามารถกลายเป็นพระที่มากด้วยอาบัติ เพราะต้องอาบัติหลายกระทงเป็นประจำทุกวัน กลายเป็นพระทุศีลหรือทุมมังกุได้ง่าย ยกเว้นแต่จะใช้ทีวีเพื่อติดตามข่าวสารของประเทศและของโลกเพื่อประกอบในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ใช้โทรศัพท์มือถือเพื่อการสื่อสารในสังฆกิจสังฆกรรมหรือใช้เพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาเท่านั้น

พระเณรจีบสาวทางสื่อโซเชียลมีเดียจนกระทั่งได้เป็นแฟนกัน

ภิกษุที่เขียนข้อความเกี่ยวหรือจีบหญิงสาวในทางสื่อโซเชียลมีเดียด้วยจิตกำหนด มีเกณฑ์ต้องอาบัติสังฆาติเสสทันทีที่ฝ่ายตรงข้ามอ่านแล้วเข้าใจคำที่ตนเองสื่อไปหา ในการพูดจาเกี่ยวมาตุคามนั้น มีรายละเอียดปลีกย่อยคือ:-

1) ถ้าพูดจาเกี่ยวทะโลมทวารหนักทวารเบาและขอมิเพศสัมพันธ์ด้วย ต้องอาบัติสังฆาติเสส

2) ถ้าพูดจาทะโลมอวัยวะตั้งแต่ไหปลาร้าจนถึงเข่า ที่ไม่เกี่ยวกับทวารหนักทวารเบาต้องอาบัติอุลลัจจัย

3) ถ้าพูดจาทะโลมตั้งแต่ท้ายทอยขึ้นไป และตั้งแต่เข่าลงมา ต้องอาบัติทุกกฎ ถ้าภิกษุพูดเกี่ยวทะโลม ชื่นชมความงามของอวัยวะส่วนต่างๆ ของผู้หญิงเป็นประจำจนกระทั่งผู้หญิงยอมเป็นแฟนเพื่อจะแต่งงานก็ต้องอาบัติหลายกระทง อาจจะต้องสังฆาติเสส อุลลัจจัยและทุกกฎ ก่อนจะสักต้องขอปริวาสกรรมเท่าจำนวนวันที่ปกปิดเอาไว้ก่อนที่จะประพฤติมานติได้ หากสักไปแต่งงานกันอยู่กินกัน แล้วคิดจะบวชอีกรอบ ต้องมาอยู่กรรมเสียก่อนจึงจะกลายเป็นพระปกติ (พระปรกิติ) ได้

ภิกษุที่ต้องอาบัติเพราะพูดเกี่ยวสาวขณะเป็นภิกษุเหล่านี้ หากประสงค์จะออกจากอาบัติ โดยธรรมดาแล้ว ต้องเลิกพฤติกรรมที่ทำอยู่ ยุติการคบหากันอย่างสิ้นเชิงและหันไปสราภาพต่อคณะสงฆ์ในวัดของตนเอง ในกรณีปกปิดอาบัติไว้ ต้องอยู่ปริวาสกรรมตามจำนวนวันที่ปกปิด ประพฤติมานติและให้สงฆ์วิสัตว์รรคสดับญาณรับเข้าหมู่อีกรอบจึงจะกลายเป็นภิกษุปกติ (กลับเป็นปรกิติ) ดังเดิมได้

นอกจากนั้น พระวินัยยังมีอาบัติอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องด้วยอีกหลายข้อ ถ้าภิกษุไปจับผู้หญิงมาเป็นแฟนของตนจนเป็นที่เข้าใจกันแล้ว ต่อมา ด้วยความสนิทชิดเชื้อกัน ภิกษุอยู่ในห้อง 2 ต่อสอง ภิกษุมีความยินดีเพราะชอบอยู่ ต้องอาบัติปาจิตตีย์ สิกขาบทที่ 5 แห่งอเจลกวรรค ถ้านั่งอยู่ในที่แจ้งสองต่อสอง โดยไม่มีบุรุษนั่งร่วม ภิกษุยินดีที่ได้อยู่กันสองต่อสองเพราะเป็นคนที่ตนพึงใจอยู่ ต้องอาบัติปาจิตตีย์ สิกขาบทที่ 5 แห่งอเจลกวรรค และถ้าหากภิกษุร่วมเดินทางกับมาตุคามโดยรถยนต์ มีมาตุคามเป็นคนขับให้สองต่อสอง แม้สิ้นระยะบ้านหนึ่ง ต้องอาบัติปาจิตตีย์ สังฆิธานสิกขาบทที่ 7 แห่งสัปปามวรรค

อาบัติปาจิตตีย์เหล่านี้แม้จะเป็นลหุกาบัติ แต่ทำให้พระศาสนาเสื่อมเสียได้ ถ้าต้องบ่อยเป็นอาจิน ตักเตือนหลายครั้งแล้วไม่ฟัง พระสงฆ์สามารถสั่งให้สึกหาลาเพศตามมาตรา 27 ของพรบ.คณะสงฆ์ได้

ภิกษุเป็นคนที่สอนยาก

ภิกษุที่ว่ายากสอนยาก แม้จะมีภิกษุด้วยกันกล่าวตักเตือนด้วยข้อธรรมวินัยที่ถูกต้อง เธอก็ยังต่อต้าน ไม่รับฟัง ไม่มีใครว่ากล่าวตักเตือนได้ อดทนต่อการอบรมสั่งสอนไม่ได้ หนักข้ำยังบอกภิกษุสงฆ์ให้ว่ากล่าวตักเตือนตน โดยธรรมดแล้ว พระสงฆ์เมื่ออยู่ในวัดด้วยกัน ต้องเปิดโอกาสให้สหธรรมิกว่ากล่าวตักเตือนตนได้เสมอ ตามหลักพระวินัยแล้ว เมื่อเจอภิกษุที่ว่ายากสอนยากอย่างนี้ สงฆ์ต้องสวดสมณูภาสน์ 3 ครั้ง เมื่อสวดจบครั้งที่ 3 ภิกษุนั้นต้องอาบัติสังฆาทิเสส สิกขาบทที่ 12 ข้อทุพพงสิกขาบท ตามพระบาลีว่า ยาวตติยญจ สมณูภาสียมาโน ตํ ปฏินิขชชเยย อิจเจตํ กุสลํ โน เจ ปฏินิขชชเยย สงฆาทิเสโส (วิ.มหา.1/609/411)

ภิกษุประจบสอพลอคลุหุสธ์ ข้อกุลทูลสิกขาบท

ภิกษุที่จงใจประจบสอพลอสุกลหรือยอมตนให้คลุหุสธ์เขาใช้ ต้องอาบัติสังฆาทิเสส สิกขาบทที่ 13 ข้อกุลทูลสิกขาบท แต่ทว่ากุลทูลสิกขาบทในที่นี้ ไม่ใช่แค่การพูดจาประจบสอพลอ การไปช่วยหาเสียงให้กับการเมือง การโฆษณาสินค้าให้บริษัทห้างร้านต่างๆ เท่านั้น ยังหมายถึงการประจบสอพลอด้วยอาการต่างๆ อีกมากมาย (รายละเอียดดู วิ.มหา.1/616/415-416) เช่น หาของเล็กน้อยให้ด้วยหวังจะได้มากกลับคืน การเล่นชุกชุนด้วยประการต่างๆ การแสดงความเอ็นดูต่อเด็กเพื่อให้พ่อแม่เขาชอบ การหาของขวัญไปมอบให้โยมเพื่อให้เขาชอบใจตนเพื่อให้เขาชอบใจและบำรุงด้วยลาภต่างๆ ตามมา จนถึงเข้าไปช่วยเหลือกิจการงานคลุหุสธ์อย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อประสงค์ลาภ ล้วนแต่เป็นกุลทูลสิกขาบททั้งสิ้น

ในสมัยพุทธกาล ภิกษุที่เป็นประเด็นในข้อกุลทูลสกะคือพระอัสสชิและปุนัพพสุกะซึ่งพำนักอยู่ที่กัฏฐาครีชนบท พระพุทธเจ้าทรงส่งพระสารีบุตรและพระโมคคัลลานะไปทำปัพพาชนียกรรม (ขับออกจากสำนัก)

อาบัติข้อนี้ เรียกว่า ‘กุลทูลสกะ’ (ประทุษร้ายสุกล) เพราะภิกษุยอมตนให้คลุหุสธ์รับใช้ให้ฆราวาสชื่นชมตนเพราะไปทำอะไรให้ ไม่ใช่ชื่นชอบพระศีล สมาธิและปัญญา พระไตรปิฎกถือว่าเป็นบาป

สมาจาร (ความประพฤติที่เป็นบาป)

ภิกษุทำผิดพระวินัยแล้วกล่าวกลบเกลื่อนไม่ยอมรับว่าตนเองทำผิด

สิกขาบทนี้ เป็นสิกขาบทที่ 2 ฎุตคามวัคค์ของปาจิตติย ข้ออัญญาตสิกขาบท เป็นกรณีของภิกษุที่ประพฤติอนาจาร แล้วพยายามพุดตะแบงเลียงเมื่อถูกสอบสวนหรือกล่าวหาที่เป็นจริง มีทั้งพุดกลบเกลื่อน มีทั้งแก่งนึ่งเฉยไม่ตอบคำถาม ซึ่งเป็นกรณีที่สามารถจะเกิดขึ้นในปัจจุบันได้ง่าย เพราะมีผู้บวชหลังลาสิกการะกันมาก ผู้บวชเพื่อความหลุดพ้นมีน้อย คนเหล่านี้ เมื่อกระทำความผิด เป็นเหตุให้ต้องอาบัติ จึงพยายามหาทางเลียง ไม่อยากได้รับโทษทางพระวินัย พระพุทธเจ้าตรัสปรับอาบัติปาจิตติย ตามพระบาลีว่า เหวณจ ปน ภิกขเว อิมํ สิกขาปทํ อุทฺธิเสยฺยถ อนุญฺวาเท วิhesse ปาจิตฺติย (วิ.มทา.2/361/238)

ภิกษุแสดงความไม่เอื้อเฟื้อพระวินัย

สิกขาบทเป็นสิกขาบทที่ 4 แห่งสุราปานวัคค์ที่ 6 ข้ออนาทรียสิกขาบท ว่าด้วยภิกษุที่แสดงความไม่เอื้อเฟื้อต่อพระวินัย เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสมัยพุทธกาล ภิกษุรูปหนึ่งนามว่าฉันทะ ประพฤติอนาจาร แม้สงฆ์ตักเตือนว่าไม่เหมาะสมต่อสมณะ แต่เขาก็ไม่ฟัง ก็ยังแสดงความไม่เอื้อเฟื้อต่อพระวินัย กระทำอยู่เหมือนเดิม เหตุการณ์ทำนองนี้น่าจะเกิดขึ้นเป็นประจำในวัดต่างๆ ที่พระสังฆาธิการหรือเจ้าอาวาสตักเตือนแล้ว ภิกษุจำนวนมากไม่ยอมฟังตาม พระพุทธเจ้าตรัสปรับอาบัติปาจิตติย สิกขาบทที่ 4 แห่งสุราปานวัคค์ที่ 6 ตามพระบาลีว่า เหวณจ ปน ภิกขเว อิมํ สิกขาปทํ อุทฺธิเสยฺยถ อนาทรีย ปาจิตฺติย (วิ.มทา.2/592/391)

ภิกษุตะแบงเลียงเพื่อเลียงพระวินัย

สิกขาบทนี้ เป็นสิกขาบทที่ 1 แห่งสหัมมิกวัคค์ ข้อสหธรรมิกสิกขาบท เป็นเรื่องที่ภิกษุฉันทะ ทำอนาจาร ผิดพระวินัย พอมีภิกษุด้วยกันทักท้วงขอให้เลิกพฤติกรรมนั้นเสีย แทนที่ท่านจะยอมรับว่าทำผิด กลับตอบว่าจะขอไปสอบถามผู้รู้พระวินัยธร ที่รู้พระวินัยดีกว่าก่อนเพื่อเลียง เหตุการณ์ทำนองนี้ ก็อาจจะเกิดขึ้นในสังคมไทยในปัจจุบัน

เมื่อภิกษุต้องอาบัติแล้ว ไม่ต้องการรับผิด ขอสอบถามผู้รู้เสียก่อน พระพุทธเจ้าทราบเข้า จึงปรับอาบัติปาจิตติย ตามพระบาลีว่า เหวณจ ปน ภิกขเว อิมํ สิกขาปทํ อุทฺธิเสยฺยถ โย ปน ภิกขุ ภิกขุหิ สหมมิกํ วุจฺจมาโน เอว วเทยฺย น ตวาทํ อาวุโส เอตสฺมิํ สิกขาปเท สิกขิสฺสามิ ยาว นณฺณํ ภิกขุ พยตฺตํ วินยธํ ปริปุจามิติ ปาจิตฺติย (วิ.มทา.2/680/449-450)

ภิกษุต้องอาบัติแล้วอ้างว่าตนไม่ได้แตกฉานในพระธรรมวินัย

สิกขาบทนี้ก็เป็นอีกสิกขาบทที่ภิกษุผู้ละเมิดพระวินัยสามารถอ้างขึ้นเพื่อหลบเลี่ยงอาบัติได้ มีข้อห้ามไว้เป็น

สิกขาบทที่ 3 แห่งสหัมมิกวัคค์ ข้อโมหนสิกขาบท หมายความว่าภิกษุจะอ้างว่าไม่รู้พระวินัยไม่ได้ มีเรื่องว่าภิกษุฉัพพัคคีย์ละเมิดพระวินัยขึ้นมา เมื่อมีผู้ทักท้วงก็ตอบว่าไม่ได้ศึกษาพระวินัย เพิ่งรู้ว่ามีบัญญัติข้อนี้ในพระปาติโมกข์ เหตุการณ์ทำนองนี้สามารถเกิดขึ้นในหมู่พระสงฆ์ในปัจจุบันได้ กล่าวคือมีพระที่อ้างว่าไม่ได้ศึกษาพระธรรมวินัยดีพอแล้วล่วงละเมิด พอมีคนทักท้วง ก็อ้างว่า

ไม่นึกว่าจะมีสิกขาบทเช่นนี้ในพระวินัย แต่การพูดเช่นนี้ก็ไม่ทำให้พ้นผิดไปได้

ในกรณีอย่างนี้ พระพุทธเจ้าตรัสปรับอาบัติปาจิตตีย์ ตามพระบาลีว่า โย ปน ภิกขุ อนวทณฺมาสํ ปาติโมกฺเข อุตฺติสฺสมานเณวํ วทฺเตย...ยํ ตวํ ปาติโมกฺเข อุตฺติสฺสมานเณ น สาธุกํ อภฺญจิทฺวา มนสิโกโรสิตฺวา อิทํ ตสฺมี โมหนเก ปาจิตตีย์ (วิ.มหา.2/689/456)

ภิกษุขับริยณต์ เข้าข่ายประพฤติอนาจารและปาปสมาจาร

พระไตรปิฎก เล่ม 1 (วิ.มหา.1/616,619/415-416,422) พระพุทธเจ้าตรัสอธิบายถึงการประจบคฤหัสถ์ที่พระภิกษุไม่ควรทำเพราะเป็นอนาจารหรือปาปสมาจาร พระองค์ได้อธิบายพฤติกรรมต่างๆ ที่เข้าข่ายอนาจารของภิกษุเอาไว้ด้วย หนึ่งในนั้นก็คือการศึกษาในเรื่องรถ ตามความในพระไตรปิฎกว่า

‘อนนฺจจวีกํ ภิกฺขเว เตสํ โมฆปุริสาณํ ฯลฯ กถํ หิ นาม เต ภิกฺขเว โมฆปุริสา เอวรูปํ อนาจารํ อาจริสฺสนฺติ...หตฺถิสฺสมิมปิ สิกฺขิสฺสนฺติ อสฺสสฺสมิมปิ สิกฺขิสฺสนฺติ รตฺสมิมปิ สิกฺขิสฺสนฺติ ธนฺสมิมปิ สิกฺขิสฺสนฺติ ญรฺสมิมปิ สิกฺขิสฺสนฺติ...เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสฺนนาณํ วา ปสาทาย ฯลฯ อญฺญุตตตาย’ (วิ.มหา.1/619/422)

ดูกรภิกษุทั้งหลาย เป็นการไม่สมควรเลยที่ภิกษุผู้เป็นโมฆบุรุษเหล่านั้น ต้องทำไปอย่างนี้ ฯลฯ ภิกษุทั้งหลาย ก็เหล่าภิกษุที่ได้ชื่อว่าเป็นโมฆบุรุษกระทำความผิดกรรมอย่างไรจึงได้ชื่อว่าเป็นอนาจาร ภิกษุเหล่านั้นกระทำความผิดกรรมดังต่อไปนี้คือศึกษาในเรื่องช้าง, ศึกษาในเรื่องม้า, ศึกษาในเรื่องรถ, ศึกษาในเรื่องธนู ศึกษาในเรื่องไม้ ฯลฯ ดูกรภิกษุทั้งหลาย พฤติกรรมที่ว่านี้ไม่เป็นไปเพื่อความเลื่อมใสของผู้ที่เลื่อมใสแล้ว ฯลฯ ตรงข้าม เป็นไปเพื่อเป็นอย่างอื่นต่างหาก

หลังจากตำหนิพระอัสสชิและพระปุนัพพสุกะต่างๆ นานา พระพุทธเจ้ารับสั่งให้พระสารีบุตรและพระโมคคัลลานะเดินทางไปทักท้วงจากนั้นให้ลงปัพพาชนิยกรรมแก่พระอัสสชิและพระปุนัพพสุกะ บริบทนี้รวมทั้งการศึกษาในเรื่องรถด้วย หมายความว่าภิกษุที่เรียนรู้เรื่องรถซึ่งรวมทั้งการขับรถด้วยไม่เหมาะสมแก่สมณสาธูป โภชก็คือปัพพาชนิยกรรม (ถูกไล่ออกจากหมู่คณะไป)

น่าสังเกตว่าพระพุทธเจ้าตรัสตำหนิพระ 2 รูปโดยตรงใช้คำว่า อนาจาร อาจริสฺสนฺติ บ้าง ปาปสมาจารา บ้าง ปาปกา สมาจารา บ้าง แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมการศึกษาเรื่องรถยนต์ ซึ่งรวมทั้งศึกษาเครื่องยนต์และการขับขี่ เป็นพฤติกรรมอนาจารสำหรับภิกษุนั่นเอง

สรุป

โดยภาพรวมทั้งหมด จะเห็นได้ว่าการต้องอาบัติมีมาแต่สมัยพุทธกาลขณะที่พระพุทธเจ้ายังทรงพระชนมายุอยู่ด้วยซ้ำ เมื่อภิกษุต้องอาบัติขึ้นมาแล้ว คณะสงฆ์ในวัดจะต้องดำเนินการพิจารณาระงับอธิกรณ์ตามหลักพระธรรมวินัย ขณะเดียวกันก็ชี้แจงให้ประชาชนได้รับทราบหลักพระวินัยของพระพุทธเจ้ามีว่าอย่างไร เพื่อสื่อสารให้ชาวพุทธ

ได้รู้และเข้าใจ หากพระสงฆ์ในวัดขาดความสามัคคีในการยึดโยงการดำรงชีพอยู่ตามหลักพระธรรมวินัย โอกาสที่ภิกษุในแต่ละวัดจะเต็มไปด้วยอิลัทธิตามที่ระบุไว้ในพระไตรปิฎกก็เป็นไปได้มาก พระสังฆาธิการหรือคณะสงฆ์ในสมัยนี้จึงจำเป็นต้องรับหาทางจัดการวางกฎระเบียบให้เข้มงวด หากไม่แล้ว จะทำให้พระพุทธศาสนาวิวัฒนาการเสื่อมศรัทธาของประชาชนทั่วไปได้

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุธวิทยาลัย. (2525). พระไตรปิฎก. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุธวิทยาลัย.

_____. (2525). อรรถกถา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุธวิทยาลัย.

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส, (2552). วินัยมุข เล่ม 1 หลักสูตรนักธรรมชั้นโท, กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุธวิทยาลัย.

_____. (2552). วินัยมุข เล่ม 2 หลักสูตรนักธรรมชั้นโท, กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุธวิทยาลัย.